

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐԾՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի: Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4, մէկտիկէ կանխիկ, և հաւոր 30 փարա: Խմբագրութեան և բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Հ. Ս. Պարերմ, Կ. պոլիս, Ամերիկացի խան:

ՀԱՏՈՐ 38.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 2, 1885

Թիի 22.

ԲՈՎԱՆԳՆՈՒԹԻՒՆ

Թաղել զմեզս: — Բանական և անխաղախ կան: — Ինչպէս կատարուեցաւ: — Գարուն: — Քրմակերպան ծոցը և Եսթիմացիք: — Հին Եգիպտացի երկրագործի կեանքը: — Անունէն թնչ կ'ելլէ: — Սառնակեալ լի ծովային արջերով: — Նամակներ: — Քաղաքական լուրեր: — Ստակի գիներ:

ԹԱՂԵԼ ԶՄԵԼՍ

Բազում անձինք կան որ կը կարծեն թէ աւելի դիւրին է թաղել մեզք մը քան ապաշխարել անոր համար: Բայց յոյժ ծանրակշիւ բան է թաղել մեզք մը: Կը նմանի ծածկուելու արմատ մը կամ սերմ մը հողին մէջ, Զօրութիւն կ'առնէ ծածկուելով, և վերջապէս ճեղքելով հողը կը բարձրանայ և կը բերէ պտուղ երեսուն, վաթսուն, և հարիւրապատիկ: Մեզքը այնչափ մեռեալ չէ որ ապահով ըլլայ զայն թաղել: Նման է միւրով ծածկուած հողոյ: Նման է թռչնակից սերմի, և կը դործէ աւերում մինչ ծածկուած է, և կը բերէ կործանում ամէն կերպիւ: Մեզքը պարտ է քարէ դուրս հանել իւր ծածկուած տեղէն, և փնջել: Ծածկել միայն կը զօրացնէ զայն: «Իւր յանգանքը ծածկողն յաջողութիւն չը գտնէր, բայց զանոնք խոտով անող և մէկդի ձգողն ուղղութիւն կը գտնէ:»

«Երբ կը բանանք մեր Աստուածաշունչը, ինչպէս երբ ծունր կը գնենք աղօթելու, կը գնենք զմեզ առաջի Աստուծոյ, և պարտինք կարգաւ անոր խօսքը, թէ անոր ձայնը լսելու, և թէ անոր կամքը գիտնալու համար:»

ԲԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԻՍՏՐԱԿԱՆ ԿԱԹՆ

ՅԱՐՔԵՊՈԼԻՏԱՆԻ ՏԵՊԼԻՆԻ

«Ներքին մեղմանց պէս փոքրեցեալ բանակաւ և անխաղախ կ'ապրէ որով մեծաւ:» Ա. Պետ. Բ. 2:

Քու խօսքը, ո՞վ Աստուած, չ'երկնչիր մեծացուցանել ինքզինքը, Յոյժ պատուական բաներ կը խօսուին անոր վրայով և ի նմանէ: Այն կը յայտարարուի լինել, կամ լաւ եւս, կը յայտարարէ ինքզինքը լինել լոյս աչաց, ճրագ ստից, այն կը նորոգէ հոգին, իմաստուն կ'ընէ տգէտն: Բայց թէպէտ Աստուծոյ բանին նկատմամբ այս բոլոր խօսքեր գեղեցիկ են, չէ երբեք արտասանուած գեղեցիկագոյն գովեստ քան այս յորում Սբ. Պետրոս կը հրամայէ մեզ՝ որպէս նորածին մանկունք — ելլելով միւղաց և մահու հին աշխարհէն՝ նոր ծննդեամբ նորոգու-

թեան թագաւորութեան մէջ — փառքինք «բանին անխաղախ կաթին», — և հետեւելով օրինակին որով կը սկսի իւր խօսքը, կը թելադրէ և կու տայ պատճառ վասն այս փառքանայ, այսինքն՝ որ անով մեծնանք: Ինչ փառքագեղ օրինակ է: Ո՞վ չէ գիտած թէ որպիսի բնազդական փառքանօք մանկիկը կը փառքի մօր կրծոց կաթին: Կարօտ չէ յայտնուտուցի, բայց միայն իւր բնազդման առաջնորդութեամբ շօշափելով կը գտնէ ճամբայ անոր մօտեցալու, ո՞վ չէ տեսած թէ այս՝ և այս միայն կրնայ լռեցնել անոր ճիշն, և յագեցնել անոր փառքը: Չափահաս անձինք կրնայ ըլլալ որ զգուշն ամենէն մեծագին համագում կերակուրներէ, ինչ որ երբեմն կը հաճեցնէր, կրնայ ըլլալ որ յետ սակաւ ինչ վայելման այլ եւս հաճոյք չտայ: Բայց մանուկը երբեք չ'յոգնիր մօր ստինքէն և անխաղախ կաթին որ անկէ կը ծծէ: Այն վերադիրով զոր Սբ. Պետրոս կը գործածէ հոս՝ ըսել կ'ուզէ, այն կաթը որ աննեղ, անխաղախ է, յորում չկայ խառնուրդ մարդկային ստուծեան և միւրութեան, որ առնուած է, իբր թէ, անարատ ի կրծոց երկնային իմաստութեան:

Ո՞հ, որպիսի պարզ յանդիմանութիւն կայ աստ ինչ համար, եթէ երբեք չեմ մտածեր Սուրբ Գրոց վրայ, կամ առ առաւելն իբր ձեւական պարտականութիւն մը կը կարգամ: Եթէ ինչ համար չկայ ինչ քաղցր և անգին Աստուծոյ այս խօսքին մէջ չը կայ միայն հրճուանք — եթէ, սակաւ ինչ զայն ճաշակելէ զինի, իմ հոգեւոր քիմքիս վրայ այլ եւս համ չը տար, և այլ եւս չաղգեր ինչ հաճոյք: Փառքէ, ո՞վ հոգիս, Բանին այս «անխաղախ կաթին», և փառքէ անոր ոչ միայն վասն հաճոյցի, այլ, որպէս աստ կը յիշեցուի քեզ, նաեւ վասն աճման, և, յերաւի, նախ քան զամենայն ասոր համար: զի, իրապէս, աճումն է ճշմարիտ ապացոյց և դրաւական կենաց: Մանուկ մը ի նկարի նոյն է այսօր որպէս էր երէկ, և յետ բազում ամաց դեռ նոյն պիտի մնայ: Բայց կենդանի մանուկը որպէս անընդհատ կը դիմէ յառաջ ի լրումն չափոյ հասակի, մարմնաւոր և մտային, որ սահմանուած է անոր համար: Եւ եթէ այս աճումն առողջ է, ինչպէս համահաստատ կ'ըլլայ, — աճումն ամէն մասանց, ոչ միայն դիտու, այլ

և սրտի, և աճում գործունէութեամբ, որուն կը մասնակցի ամէն յօդուած՝ ոչ թէ միայն մին:

Եւ եթէ այսպէս է, թոյլ մի տար ինչ որ կարգաւ քու խօսքը անարգ դոհունակութեամբ անով որ արդէն ստացած եմ, դոյզն կամ ոչ բնաւ փառք ունենալով որ անով աճիմ, — այլ որ անոր քաղցրութեան ամէն ճաշակովի գտնեմ որ պատճառ և գրգիռ դարձեալ և դարձեալ զայն վնասուելու: Անոր քաղցրութիւնը, եթէ իրապէս ճաշակած ե՞ք զայն մի անգամ, աններելի կ'ընէ մեր որ և իցէ ապառնի անհոգութիւնը: Անշուշտ առանց պատճառի չ'էր որ Յայտնութեան տեսանողը վկայեց վասն կենաց Ծառին, Աստուծոյ Պարտիզին մէջտեղը, թէ կը բերէր երկտասան տեսակ պտուղ, նոր տեսակ մը ամէն ամիս (Յայտ. ԻԲ. 2). ցուցնելով շատ բաներ այս օրինակով, և ի մէջ սոցա ցուցնելով անտարակոյս Աստուծոյ Բանին անապառ գանձերն, որ գեղ են և սնունդ միանգամայն, կարող բուժել ամէն վէրքեր, և յագեցնել հոգւոյն ամէն քաղցն: Եւ ոչ այսչափ միայն: Մի վախճան թէ երբեք պիտի սպառես զոր ինչ այն ունի քեզ տալու համար: Սբ. Օգոստինոս փառաբերելով աղատել զքեզ որ եւ իցէ այդպիսի երկիւղէ դարեր առաջ ըսաւ: «Սուրբ Գրքը ունի առաջին բաժակ, ունի երկրորդ բաժակ, ունի երրորդ:» Եւ մեր աւուրց մէջ լաւ ըսած է որ: «Վարելի չէ իբր թէ աշխարհացուցիւ նըկարագրել զսահման Սուրբ Գրոց, կամ վերածել ցանկի՝ նորա պարունակութիւնն: այլ ցլախճան մեր կենաց և ցլախճան եկեղեցւոյն պիտի մնայ այն՝ երկիր որ չէ խաղաղութեամբ և չէ յաղթահարուած, և որոյ բարձունք և ձորեր, անտառներ և դետեր, մեր ճամբուն ալ և ձախ կողմը և շուրջանակի մեր մօտը՝ պիտի մնան ի թաքուն հրաշալիք և ընտիր գանձերով:»

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՏԱՐՈՒՆՅԱԼԻ

Ներքին քաղաքներէն միոյն մէջ փոքրիկ եկեղեցի մը նման էր Լաւոդիկէի եկեղեցւոյն: Ոչինչ կրնար ըսուիլ անոր դէմ բայց միայն թէ մեռած էր: Հովիւը — եռանդուն երիտասարդ մը — ժողովուրդին առջեւ կանգնած առաջին օրն, տեսաւ բարեկեցիկ, վայելչազգեստ և քաղաքավար անձանց բազմութիւն մը որ կը կանգնէին և կը ծնորդէին պատշաճ ժամանակին, և ըստ արժանւոյն ստակ կը ձգէին գանձանակը: Երեք տարի վեր-

ջը նոյն ժողովուրդեան դէմքերը կը տեսնէր, և անոնցմէ միոյն վրայ իսկ չէր կարողացած վառել հոգեւոր կենաց նշոյլ մը: Նոյն միջոցին քարոզած էր օրինաց արհաւիրքը և Աւետարանի չնորհքը: Դարանշած էր Աստուծոյ հետ անոնց համար: Իբր անկեղծան բեռ կրած էր զանոնք իւր սրտին վրայ: «Սառած մեռած են», գոչեց նա, ծերունի պաշտօնէի մը: «Ինչո՞ւ Աստուած ջերմութեամբ չ'կենդանացներ զանոնք:» «Քիչ մը մարմնամարդութիւն նոյն արդիւնքը կրնար ունենալ:» Ըսաւ նորա բարեկամը: Բայց երկտասարդ պաշտօնեան չհասկըցաւ նորա խօսքին նշանակութիւնը:

Այս ժամանակներս աղքատ կին մը մեռաւ քաղքին մէջ: Մեռնելէն առաջ լուր զրկեց հովուին որ գայ տեսնել զինքը: «Չորս գաւառ ունիմ», ըսաւ կինը, «կ'ուզեմ որ Քրիստոսեայ ըլլան: Չանոնք քու եկեղեցւոյն կու տամ:» «Ի՞մ եկեղեցւոյն», գոչեց երիտասարդը: «Այո, աստուածապաշտ արք և կանայք են նոքա, և խնդրեցի Աստուծոյ որ հայր և մայր ըլլան իմ զաւակացս:» Կինը մեռաւ կիրակի առաւօտ: Հովիւը պատմեց իւր հօտին այն օրուան պատմութիւնը, և հաջորդեց կնոջ պատգամը առանց որ և իցէ զիտողութեան: «Մայրը մեռեալ պառկած է թիւ 10 տան մէջ Պլանք փողոցը: Տղայքը անոր քովն են:» Ըսաւ նա: Յետոյ գնաց թիւ 10 տանը, ժողովուրդեան անդամները մի առ մի տունը եկան: Նոցա դէմքերը այժմ իւր գիտցածէն տարբեր էին: Խոստագութ մեր մարդիկ գիտութեամբ կը շոյէին խեղճ մանկանց գլուխը, և նորածնութեան նուիրեալ անգագ կանայք, յազեալ սրտով իւրեանց ծնագց վրայ կ'առնէին զանոնք, մինչ մայրական սուրբ սէր կը փայլէր անոնց աչքերէն: Երկրորդ օրը անպաշտօնական եկեղեցւոյ ժողով մը եղաւ: Տղայքը գրին արժանաւոր կնոջ մէջ մի խնամեց ներքեւ փոքր մաքուր տան մը մէջ: Ուտելիք և հանգերձ սկսաւ զրկուիլ, և թաղին փոքրիկ աղջիկներն իսկ մանկանց հանգստութեան համար գեղեցիկ ձեռագործներ կը շինէին: Եկեղեցւոյն մէջ գտնուող տիկնայք այս ընդհանուր առանդին տու թիւ մոեթմացան, և հուսկ ուրեմն արք թեւադրեցին թէ առնը կրնար պատըստարան լինել այլ անմայր մանկանց: Այս դէպքը պատահեցաւ հինգ տարի առաջ: Այժմ կայ որբանոց մը այդ եկեղեցւոյն պատկանեալ, որ բոլոր անդամներուն ուշադրութեան և խնամոց առարկայ է: Այս իրողութիւնը թէ այս մանկունքը կը նային անոնց իբր օրինակը Քրիստոսեական կենաց՝ յաւերժական կենդանութիւն կու տայ եկեղեցւոյ անդամաց: «Քու ժողովուրդը ամենէն կենդանի և աշխոյժ Քրիստոսեայ խումբն է զոր տեսած եմ երկար ատենէ ի վեր:» Ըսաւ այցելու մը հովուին: «Կարծեմ աղօթքէ և քարոզչէ պատուիր իր թուութիւն եւս ունեցան:» պատասխանեց երիտասարդը զուարթ դէմքով: Բազում բաներ սորված էր նա այս հինգ ամաց միջոցին:

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Գարուն եկաւ, գարուն,
Զուարթ ցնձմար լեցուն,
Բերաւ օդ զով, քաղցրիկ,
Գոյն գոյն վարդ ու ծաղիկ.
Կանանչ, կարմիր, դեղին,
Արտերն կը փառնէին.
Զեփիւռ հաճոյ և հեղձ,
Մեղմով հովէ զմեզ:

Բարեաւ եկիր, գարուն,
Հազար բարեաւ, սիրուն:

Ահա, սոխակ, ծիծառ,
Թռչուն ծառէ ի ծառ.
Կունկեք ըստ ըստ չուն,
Կոճ կոճ կ'երգեն.
Մեղուք եռան զեռան,
Մըջիւնք ճամբայ բանան.
Գառանց քաղցրիկ մէ՛ մէ՛,
Ամեն սիրտ կը շարժէ:

Բարեաւ եկիր, գարուն,
Հազար բարեաւ, սիրուն:

Ամեն պարտէզ, արտեր՝
Զրով են կշտացեր.
Հաւած ձիւն ու մաքուր՝
Շէնցուց և մեր աղբիւր.
Բարի մշակն հերկէ,
Փութով ցորեն ցանէ.
Օրհնեալ արեւ, անձրեւ,
Երկրիս ամեն նոր գոյն, ձեւ:

Բարեաւ եկիր, գարուն,
Հազար բարեաւ, սիրուն:

Պէտք է ընկերք մեզ ալ,
Բնութեան նման խայտալ.
Անմեղ հաճոյք, գարգեր՝
Բոլորն են մեզ տրուեր.
Նաեւ որպէս մշակ՝
Յանկնք սերմեր արագ,
Որ հուճք գանձեք թէ՛ ասա՝
Թէ՛ ի յերկինս պատրաստ:
Եւ դու, կենացս գարուն,
Բարեաւ եկիր սիրուն:

Շ. Հ. Շ.

Խարբերք

(Եղանակ. Evening on the lake.)

ՔԸՄՊԵՐԼԱՆՏԻ ՓՈՅԸ ԵՒ ԷՍԳԻՄՈՅԻՔ

Զրոյ միտքը, Գրեմիլընտի ծոց ան-
ուամբ ծանօթ, է Բրիտանական Ամերի-
կայի հիւսիսային արեւելեան մասին մէջ,
դէմ յանդիման Կրիլլանտի հարաւային
ծայրին:

Յիսանց Պոստ անուն Գերմանացի բժիշկ
մը տարի մը մնաց այն երկրին մէջ, ոյն
է 1885 օգոստոսէ մինչեւ 1884 օգոստոս:
Սորվեցաւ այն երկրին բնակիչներուն,
Էսքիմացեաց, լեզուն, ստացաւ կարեւոր
տեղեկութիւններ անոնց սովորութիւն-
ներուն և աւանդութիւններուն վրայ,
քննութիւններ քաւ երկրին շատ կողմերը՝
ճանապարհորդելով իւր 2,400 մրն տեղ:
Իւր հայրենիքը գառնալէն ետքը հրա-
տարակեց Պերլինի թերթերէն միայն մէջ
զուարճալի յօդուածներ որ թարգման-
ուեցան Անգլիերէն:

Մեր այս յօդուածը քաղուած է անոր
տեղեկութիւններէն: Իւր 50 տարի ա-
ռաջ, երբ կէտ ձուլն սկսաւ նուազիւ
Պաֆֆլինի ծոցին և Տէյլիսի նեղուցին մէջ,
Անգլիացի նաւապետ մը գնաց Գրեմիլը-
նտի ծոցն ուր առատ էին կէտ ձկուէք:
Բայց ծոցին մուտքը կը փակուի սառույց-
ներէ այնպէս կանուխ և կը բացուի այն-
պէս անագան զարնան մէջ, որ մեծամեծ
վնասներու նշուակ եղան նաւորդք, մին-
չեւ նաւապետի մը մարդը եկաւ Էսքի-
մացեաց երկիրը յիշեալ ծոցին մէջ առ
ձմերիկ իւր նաւաստիներէն ոմանց: Ա-
սոնք մնալով հոն ձմեռն իրենց որսինա-
ւակներով, կրնային Էսքիմացեաց օգնու-
թեամբ ի սկզբան գարնան, երբ սառույցը

կը սկսէր քակուիլ, ձեռնարկել որոյ կէտ
ձկան: Փորձը յաջողեցաւ և այս կերպն
յառաջ տարուեցաւ մինչեւ զրեթէ բոլոր
կէտը սպանուեցան, և Էսքիմացեաց դե-
ղերը, բաց յերկուց, ամառացան: Հիմա
Անգլիացիք յառաջ կը տանին որսորդու-
թեան գործը բնիկներէն վարձելով նա-
ւաստիներ, բայց նոյն իսկ Էսքիմացիք
նուազած են յորմէ հետէ կէտ ձկան որ-
սորդք եկած են հոն, այնպէս որ, փո-
խանակ 2,000 մարդոց որ կը բնակին
ծոցին մօտ 50 տարի առաջ, հիմա կայ
550 մարդ միայն: Երբ կէտ ձուլն սկսաւ
նուազիլ, նաւորդք որսորդութեան վրայ
աւելցուցին ժողովել ծովային արջու մարթ
և իւզ: Իսկզբան հոկտեմբերի՝ բնիկներն
յանձն կ'առնեն գործել իրենց վարձկան,
ընդունելով կէտ տարուան համար մէն
մի հրացան և նուազարան, կամ ուրիշ
սոր նման ընծայ, հանդերձ սոսկաւ ի-
րենց և իրենց ընտանեաց համար, նաեւ
ծխախոտ: Ամէն շաբաթ անգամ մը փող
կը հնչուի կայանը, այսինքն Անգլիացեաց
տեղը, Էսքիմացի կանայք կու գան առ-
նուլ իրենց սոսկին, այսինքն՝ հաց,
սուրճ, սուրճ և ծխախոտ: Արք տալիս
կը գրաւին կէտ ձկան որսով: Յետոյ կը
քաշեն նաւակները ցամաք, և իսկոյն կը
սկսի կարծրանալ սառույցն ըստ բաւակա-
նին մինչեւ կարող ըլլալ սահիլ վրան, և
կը սկսի ձմերուան առաւտուրը: Կայանին
գահակները կ'երթան զիւզէ զիւզ տա-
նել ծխախոտ, պարէն և տան կարտի,
և կ'առնեն փոխանակ ծովային արջու
մարթ և իւզ: Այս գործն յառաջ կը տար-
ուի մինչեւ Ապրիլ, երբ կու գայ որոյ
ժամանակը, երբ ծովային արջը կը բերեն
իրենց ձագերը, որոց թու մարթէն է
բնակչաց գլխաւոր հանդերձը: Գիւղերը
կը թողնեն, քանզի ծովային արջը այն
առան կը գտնուի առատ փոքր փայր
խորշերու մէջ: Որոյ ժամանակը կը տե-
ւէ ամիս մը միայն, յետ որոյ կը գառ-
նան Էսքիմացիք: Կանայք անտանն կը
գտնեն իւզը մարթէն և կը դնեն տիկե-
րու մէջ, մինչ մարթերը կ'աղւալին, և
ծրարուելով կը զրկուին դուրս: Արք կը
հանեն նաւակները ձեռն մէջն, և կը
նային որ թիւերը, առաքատները և նի-
զակներն ըլլան պատրաստ: Գահակները
կը բեռնաւորին և շուները կը լծուին,
որոց կերակուրը կը հոգան նաւաստիք
որսորդ: Արշաւանին գլխաւոր նպատակն
է կէտ ձկան որս, բայց կը սպանուին
նաեւ ծովային արջը և տեսակ տեսակ
թռչունք, և գահակները ժամանակ ժա-
մանակ կը զրկուին ետ զիւզերը մարթերով
և մարթ: Զինորսութիւնը կը վերջանայ
յուլիսին, երբ Էսքիմացիք կ'առնուն իրենց
թռչունք և կ'երթան որսալ բէն եղջերու,
մինչ սովորակները (Եւրոպացիք) կը վայե-
լեն քանի մը շաբաթ հանդիստ: Էսքիմաց-
եաց կանայք և ձերերը կը մնան տունը
տառաւառ եղանակին ընդէ սաղմոն կոչ-
ուած ձուկը որ շատ առատ է հոն: Եթէ
որսորդք յաջողութիւն կը գտնեն, կը բե-
րեն տուն մարթ և մինն բնոր ընտիր
մասերը միայն: Երբ կը հասնին իրենց
տունները, կը կոչեն ժողովուրդն ի մի
վայր, միայն կ'եփուի դուռներուն առ-
ջեւ, և կ'ընեն փառաւոր ընկրիք:

Երբ Պոստ տեսաւ Էսքիմացիներն ա-
ռաջին անգամ, խորհեցաւ գարչեցաւ ա-
նոնց աղտեղութեանէն և անոնց բնակա-
րաններուն գարշահոտութենէն, բայց յե-
տոյ յաղթեց այս զղուածոյ և կը վայե-
լէր անոնց հիւրասիրութիւնը: Կը պատմէ
էջ միայն անոնց ախտաւորութիւններն, այլ
և սնտապաշտութիւնները: Փոթ սրկի ժա-
մանակ որ յաճախ կը պատահի հոն ի
վերջ կայս աշնան՝ կը ստիան Էսքիմա-
ցիք, կարծելով թէ մեռելոց հոգիներու

բաղնիսն է: Վայ է կ'ըսեն այն մարդուն
որոյ տունը կը մտնեն այն ողինքը: Իս-
կոյն կը հիւանդանայ և կը մեռնի այն-
պիսին: Այս գարհուրելի հոգիներուն
հարազտն է, կ'ըսեն, Սէտան, տիկին
սանգարամեաց և անոր հայրը որոց
բաժին են մեռեալ Էսքիմացիք: Անոնք
միայն որ բարի և քաջ են՝ կրնան արժի
անոնցմէ: Այսպիսիք կ'երթան երջանիկ
երկիր մը ուր չկայ ձիւն և ոչ ցուրտ,
իսկ ուրիշ մարդիկ կ'երթան Սէտանի
երկիրը որսալ յաւիտեան կէտ և ծովածի:
Ուստի աշնան ժամանակն է՝ կախար-
դաց գործի ժամանակը. կը կոչուին տու-
ներ, ուր կ'երգ մնացունեն գեղերէրգողք
և աղօթիւք: Երբ կը լուսին ամէն տունէ:
Սէտանի հաւածուէն ետքը յաջող
հմայիւք, կու գայ ուրախութեան օր մը
այլ և այլ գարմանալի արորորդութիւնե-
րով: Այս արարողութեան մին է բաժ-
նել մարդիկ երկու մաս, անոնք որ ծը-
նած են ձմեռը կը կոչուին Թա միկան,
որ հոգմասէր թռչնոյ մը անուն է, և ա-
նոնք որ ծնած են ամառը կը կոչուին
Բադ: Կը բռնեն ծովային արջու մը մար-
թէն շինուած շուանի մը երկու ծայրէն,
և կը քաշեն դայն իրենց բոլոր զօրու-
թեամբ: Եթէ Բադերը յաղթեն, նշան է
թէ օդը պարզ պիտի ըլլայ բոլոր ձմեռը:

ՀԻՆ ԵԳԻՊՏԱՅԻ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻ ԿԵԱՆՔԸ

Հին Եգիպտական ձեռագիր մը պա-
տիւրոսի վրայ որ արդ կը պահուի Բրի-
տանական մուսարանին մէջ՝ այն ժամա-
նակուան երկրագործի մը գառն կեանքը
կը նկարագրէ այսպէս: «Ահա, թշուառ
երկրագործ մը: Անոր բոլոր կեանքը
կ'անցնի վայրի գաղտնեւորութեան մէջ: Անոր
գործ թիւնը կը սպառի այգիներ և խո-
ղեր գարմանելով: Իւր կերակուրը կը
փնտռէ գաղտնեւորութեան մէջ: Առողջութեան
տեսն արջառնեւորութեան մէջ է, և երբ կը հի-
ւանդանայ, կը պառկի մերկ գետնոյ վրայ
անտանց երամակներու մէջ:» Գառն քան
զմեծն Բամես որ կը կարծուի Յովսեփայ
Փարաւոնը, Եգիպտացի դպիր մը ուրիշ
դպիր մը կը գրէ հարստահարութեանց
վրայ որ կ'ըլլային երկրագործաց: Այս
գրուածին եւս բնագիրը կը պահուի
Բրիտանական Մուսարանը: «Տես,» կ'ըսէ
գրուածը, «Երկրագործին թշուառու-
թիւնը: Հնձոյ ժամանակէն առաջ, որ-
գունք, խոզեր, մարտի և թռչունք
կերած են ցորենին հատիկը, և եթէ
չհսկէր երկրագործը, մնացեալ սակաւը
պիտի տանէին գողք: Հարկահանը կը
սպառէ նաւամատոյցը պահանջել տառա-
նորդ, եթէ հնձուի արտը: Պահապանը
կը կենան գետը գաւազան ի ձեռնին, և
անոր սեւ արքանեակներն՝ արմաւենոյ
եղեգարք: Կ'աղաղակեն, «Տուր ցորե-
նը: Եթէ չունի, կը նետուի գետին, կը
կապուի, և կը տարտի ի քարշ ջրանցին
մէջէն գլխովային կնձը ձեռնուները կը
պնդուին երկաթի ձեռնակալով անոր
աչաց առջեւ, որդիքը կ'ըլլան խեղդա-
մահ, դրացիք իրենց հնձովն գետնալ՝
կը թողուն զնա իւր բախտին:» Կատա-
վարութեան այս բանական ձեւը կ'ըսուի
թէ սկսաւ Քիւֆոսիւ, որ եղաւ շինիչ ա-
ռաջին և մեծագոյն յաւանին: Երեք հա-
զար տարի անցաւ, և երկրագործը կամ
փոքրիկ հողատէրն հարստահարելու ե-
ղանակը գետ միւսեայն է: «Հարկահանը
կը սպառէ տակաւին ցորենի նաւակին մէջ
նաւամատոյցը, սեւ արքանեակը կը չո-
ղացունեն գաւազանը, և տուրքն հա-
տուցանելու անկարող թշուառն այսօր
իսկ կը ձեռուի, կը բանտարկի և կը
տանջուի: Երեք հազար տարի առաջ ու-
սայնանին բախտն այնպէս թշուառ էր

ինչպէս երկրագործինը: «Ուստի նախը,
կ'ըսէ վերոյիշեալ գրուածը, «տանը մէջ
փակուած, քան զին աւելի անօգնական
է: Կը նստի կծկած, ծնկուները սրտէն
վեր: Չճաշակեր մաքուր օդ: Եթէ օր մը
միայն չգործէ կտաւին որոշեալ չափը, կը
պրկի չուանով, իրբեւ խոտոյ չեղջ: Կա-
շառելով միայն գառնալանը կրնայ օրուան
լոյսը վայելել բաց տեղ:» Բան մը միայն
կար որ հասարակ էր Եգիպտոսի հարս-
տահարեալ գործաւորին և անոր խիստ
վերակացունին որ կարգէ կամ առտիւնանէ
և ըլլար: Կը պառնէին անոնց գիւղերը,
թէ պէտք գոն կերպով և վարկաբարձի:
«Երբեմն կը գրաւէ:» Ինչպէս կը յաւելու-
գրուածը, «խոշոր կողովի մէջ, երբեմն
կը պատի արմաւենոյ տերեւներով և
արմաւենոյ թիւերով կը կապուի. անոր
հետ թաղուած բաներն են չուան մը
հանգոյց հանգոյց, զոյգ մը յարդէ հո-
ղաթափ, և գործիներ դնելու քոսի մը.
Եթէ մեռեալն հողագործ է, բահ և բը-
րիչ:» Ստորին ստորիններէ մարդոց այս
մեծամեծերը կը գտնուին ցարդ կարգաւ
և իրարու վրայ հասարակաց ահագին
գետնափորներու մէջ:

«ԱՆՈՒՆԷՆ ԻՆՉ ԿԵՆԼԷ»

Երբ կ'ըսուի թէ «վարդը նոյնն էր քաղ-
ցըր հոս պիտի բուրդէր եթէ կոչուէր որ
և իյէ ուրիշ անուամբ,» ինքնուրոյն իրո-
ղութիւն մը կը թուի: Էր սակայն ժամա-
նակ երբ կը համարուէր թէ անուան մէջ
եւս բան մը կայ: Առատ վիպայութիւն կը
գտնենք նախնեաց պատմութեան մէջ,
և զիտելով վայրենի ցեղերու՝ սովորու-
թիւնները, ապացուցանելու թէ նոքա կը
հաւատային թէ կայ անբաժան և խոր-
հրդաւոր յարաբերութիւն անուան և
զայն կրող առարկային մէջտեղ, և աստի
ծաղում առած են կարգ մը նախապա-
շարմունք յորոց ամենք թողուցած են
հետք մեր մէջ իսկ: Հրեանք կը հաւա-
տային թէ մանկան անունը մեծ ազ-
դեցութիւն ունէր ձեւակերպել անոր ա-
պագային, և այս տեսակ նախապաշար-
ման օրինակ կը գտնենք ախարհիս բոլո-
րովին տարբեր մէջ անկիւնը: Գաթլին,
Գիստայի: Հնդկներու պատմիչը, կ'ըսէ
թէ երբ Մոհաք ցեղին մէջ կը գտնուէր,
ծեր իշխան մը ուզելով մեծ յարգանք
մատուցանել անոր, ստիպեց զնա որ ըն-
դունի իւր անունը, որ էր Գաթլի: Գաթլին
կ'ըսէ: «Նա հոգաւորաւոր պատե-
րազմիկ եղած էր, և ինձ ըսաւ թէ այժմ
ես իրաւունք ունի իւրացնել նորա կա-
տարած բոլոր քաջագործութիւնները, և
թէ այժմ իմ անունս պիտի հնչէր լեռնէ
ի լեռ բոլոր հինգ վայրենի ազգաց վրայ:»
Հանրաճանօթ հեղինակ մը կը գրի թէ
Բրիտանական Գաթլիայի Հնդկիք զար-
մանալի նախապաշարման կը խորշին իւր-
եանց անունն այլոց ըսել, և նորա դի-
տողութիւնն կը հաստատեն ախարհիս
ամէն կողման ճանապարհորդք: Բազում
ցեղերու մէջ, եթէ ոք անխորհրդաւոր
հարցնէ անոնց անունը, արմկուէր կը
զրդեն մօտը կեցող մը որ իւրեանց փո-
խան պատասխանէ: Երբեմն ոմանց ան-
գլուխարար անուն մը արտասանելն պատ-
ճառ եղած է տհաճելի հետեւութեանց:
Զոր օրինակ, Մր. Պէթհաուզ կը պատմէ
թէ Թամանիայ բնիկներէն կին մը քա-
րտեց Անգլիացի մը վտան գիւ անդէտ
ըլլալով Թամանիայի քաղաքապետ-
ութեան օրինաց նա զիպուածով յիշած էր
նորա որդեաց միայն անունն: Ոչինչ կրնայ
հարկադրել Հնդկի կին մը որ արտասանէ
իւր ամուսնաց անունը. անոր վրայով
խոսած տեսն նա կը գործածէ այլ և այլ
նկարագրական վերադրներ, ինչպէս,
«տէրը» և այլն, բայց մեծ խնամով կը

զգուշանայ յիշել նորա անունն: Այն աստիճանն կը տարուի այս նախապաշար-
րու մը վայրենի ցեղերէն ունանց մէջ որ
տղայոց խոստան անունն կը ծածկեն,
սկսեալ ի ծննդէն, և նորա կը ծանցը-
ուին կեղծ անուամբ: մինչեւ մեռնին:
կախարդութեան երկիւղը թերեւս կը
բացատրէ բոլոր այս նախապաշարութեան-
ընդ: Եթէ կախարդ մը ծանօթանայ մի
անուան, կրնայ դորձածել զայն իր մի-
ջոց որով կատարէ իւր դիւթութիւնները
զայն կրողին վրայ: Երբ Հռովմայեցիք
կը պաշարէին քաղաք մը, իսկայն կը սկսե-
նին փնտռել քաղաքին պաշտպան չափա-
ուածին անունը որ փաղաքը անոք համա-
գին գնալ յանձնել իւր աւանդը: Որպէս
զի արդեւ իւրեանց թշնամիներն իւր-
եանց հետ նայն կեղծութիւններէ, ըզ-
գուշութեամբ կը ծածկէին Հռովմայ
պաշտպան չափաուածին անունն, և կըս-
ուի թէ սպաննեցին զվալէրիւս Սորա-
նուս զայն յայտնելուն համար: Անուն մը
արտասանելու դժկամութիւնն իւր
բարձրագոյն կէտը կը համարէ, ի մասին
վտանգաւոր և գաղտնի ազդեցութեանց:
Ի Պորնէյ ընկիւր կը զգուշանան յիշել
ծաղիկ հիւանդութեան անունն: Ի Գեր-
մանիա պարտ է չյիշել նախապաշար, ա-
պա թէ ոչ համարի հոնքը: Կ'աւերուի,
և յիշել այս անունը կենդանւոյն անունը
ծովու վրայ, է, կամ ի, ըստ Սկովտիոյ
ձկնորսաց՝ ամբարշտութիւն, որոյ պա-
տուհան կրնար արգելուի միայն խոր-
հըրդաւոր դիւթութեամբ մը: Կարծես
ցիւր երբեք արժուն անունը չեն տար,
այլ լաւագոյն կը համարին կոչել զնա
«մուշտակայ վերարկուով ձեր մարդը»:
Ասոր չարժանիքը կը թուի լինել երկիւղ
թէ ահարկու առարկային անունը տալով
անոր իսկական ներկայութիւնը հրաւիրած
կըլլան, և այս գաղափարը պահուած է
բազմաթիւ ժողովրդաց սովորական աւան-
դներուն մէջ: Ասոր մօտ գաղափար մը կը
յայտնէ Թուրքական աւանդը «Ենթաշ-
քաւաք քաւաք», զոր կ'ըսեն երբ խո-
սին աղէկ բանի մը վրայով, կամ յիշեն
զէշ բան մը որ կրնայ պատահիլ իւր թէ
սատանան լսելով կու գայ եղծանել լաւն,
կամ միտքը խնայով կը բերէ յիշուած աղէ-
տը, և աւանդ ունի դիւթիւր զօրութիւն
խցել նորա ակունքը որ չլսէ: Եթէ սար-
սափի առարկան չգայ իսկ, գէթ ունին
զիւր պիտի ըլլայ երբ իւր անունը, և
եթէ իրեն տհաճելի բան մը ըսուի, հա-
ւանական է որ վրէժնդիւր ըլլայ: Ուս-
տի անարգական խօսքի մը երեւոյթն
իսկ խուսափելու համար, կու տան ա-
նոր շուրջը թիւ անուն մը: Նոյն պատ-
ճառու անուշտ Հայոց պատու կանցք
կ'անուանեն քննադատը ոգիները «Քե-
տէկեր» որ չըլլայ թէ վշտանալով չա-
րիք հասցնեն ընտանեաց: Արդի Յոյք
քաջասիրտ անունը փափկացնելով կը կո-
չեն զայն «քաղցրիկ»: Եթէ խոսական ա-
նունը յիշեն, տանը բոլոր գինին քաջասի-
ր կը գաւազնայ: Այս մեղմացուցման սկզբուն-
քին հակառակը կը տեսնենք Թուրքիոյ
վայրենի ցեղերու մէջ, ուր մարդ իւր-
եանց տղայոց ահաւելի անուններ կու
տան որպէս զի փախցնեն զանոնք քննա-
դատը ըզրու զարգանքը: Սակայն նախապա-
շարութեան ամենէն աւելի ակնհաս կ'ըլլայ
մեր ահաւորագոյն և ամենէն աւելի
գաղտնի թշնամոյն — Մահուան — նկատ-
մամբ: «Բուռն իսկ մահուան անունը»
կ'ըսէ Մոսկովներ, «սարսափաւոր կ'ընէ
զմարդիկ, և կը խաչակնքեն ինքզինքնին»:
Ոչ-նախապաշարեալ անձինք իսկ անոր
գովարտութիւն մը ունին արտասանել
այս ահարկու անունը: Փոխան բռնու,
«Եթէ Տ. այս ինչը Բեռնէ», աւելի կ'ընտ-
րենք ըսել, «Եթէ Տ. այս ինչին բան մը

պատահի»: Հռովմայեցիք նախապաշար կը
համարէին ըսել, «Ապրած է» փոխան ըսե-
լու «Մեռած է»: «Մ. Թիէր Կարմէ», էր
ձեռն որով կը ծանուցուէր այդ դիւանա-
գիտին մահն. ոչ «Մ. Թիէր Կարմէ»: Նոյն
գովարտութիւնը կը տեսնուի նկատ-
մամբ մեռեալ անձանց անունը յիշատա-
կութեան: Եթէ լինար կողմն նկարագրող
հեղինակ մը կ'ըսէ թէ ոչ մի համոզում
կրնայ ստիպել այլի կին մը յիշել իւր մեռ-
եալ ամուսնոյն անունը: Եթէ պատահի
որ ունենա անուամբ յիշեն մեռեալ բարե-
կամ մը, յաճախ կ'աւելցնեն տեսակ մը
խօսք, որպէս, «Հանգիշ նորա հոգին»:
Իւր գեղով ամի իւրեանց յանգիւնութեան,
և կը թուի թէ Հռովմայեցիք եւս այս
խօսքը կը գործածէին նոյն մտքով: Որպէս
կրնար ակնկալուիլ, կը գտնենք որ յոյժ
ծայրայեղութեան տարուած է այս վայ-
րենեաց մէջ: Յեղեղին ունանց մէջ, երբ
կը մեռնի մարդ մը որ կը կրէր հատարակ
առարկայի մը անունը — զոր օրինակ
«կրակ» — հարկ կ'ըլլայ փոխել կրակին
անունը: և որովհետեւ ի վայրենի յա-
տուկ անունը գրեթէ անփոփոխ հաս-
տիակ առարկայից անուններ են, կրնայ ե-
րեւակայութիւն թէ լեզուն որ տարածան
փոփոխութիւն կը կրէ միշտ և ինչ ան-
պատահականեաց տեղի կու տայ: Քաղա-
քակրթութիւնը իրաւուն հակադրուել յա-
ւանագիտութիւնն ըսած է այս անհեթեթ
նախապաշարութեան դէպք մը փոխառու-
յութիւնը որ սէգ անտարբերութեամբ
կրնայ հարցնել, «Անունն ինչ կ'ըսէ»:

ՍԱՌՆԱԼԵՐ ԼԻ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐՁԵՐՈՎ

Նորուեկիացի նաւագետ մը կը պատմէ
հետեւեալը զոր տեսած է իւր նաւար-
կութեան ատենը: «Կը գտնուէինք հիւ-
սիսային լայնութեան վայրէջքի մը առ-
տիճանին, և արեւմտեան երկայնու-
թեան քառասունհինգերորդ աստիճա-
նին վրայ, Նիւֆոնտուէրանոյ ութ հա-
րիւր միջոն դէպ արեւելք, մինչ տեսնեմք
սառնալեւ մը: Օղբ եղած էր մառախու-
պատ, և կը քերէինք առ ափամբ կարճ
առագաստներով: Յանկարծ միգրին մէջն
եղաւ դուրս սառնալեւ մը և մենք կը
տարուէինք յորձանքով դէպ ի նա: Սառ-
նալեւը կը փայլէր իբրեւ ըրեւել, միայն
ունէր սեւ մաս մը ի միջավայրին իւր մի-
գրի վեր ջրոյն երեսէն: Սառնալեւան
կողմին վրայ պատուաւորէ մը կ'ըլլէր
բարակ սիւն շաղկոյ: Իսկայն ուղղեցի
զիսակս ըրեւելեայ լեւան, և տեսայ
որ կեղծութիւն սեւ արտաք կը շարժէր:
Քիչ ետք մերի աջք եւս սկսաւ տես-
նուիլ լեւը, և մեր նաւատալք սկսան
խուզիլ: Կէս ժամ ետքը գրեթէ հասանք
լեւան քով, որոյ մէջ, թերեւս անհաս-
տալի թուի, կը գեւար անթիւ բազմու-
թիւն ծովային արջերու, որոյ մարմը մի-
այն ունէր 4,000 անդրիակաւ ոսկւոյ
արծողութիւն: Ծովին որ կ'ըլլէր լեւան
գաղաթիւն՝ այս անտանոց շուշն էր: Ա-
ռանց աւելարտութեան, կարծեմ եր-
կու կամ երեք հարիւրի կը հասնէր այս
անտանոց թիւը: Լեւան մէջը արարաւ
էր, և ջուրը ուր կ'ընկնէին ստէպ
ծովալք՝ էր նոյն իսկ սկիւնաւոր: Սա-
ռուցէ պատը որ կը գտնէր զմեզ այս
անտանոցներէն էր քանի մը ոտք մի-
այն թանձր, և կարծեմ թէ շատ ժա-
մանակ չէր որ կողմուած էր, հաւա-
նակաւագէս ծովային արջերուն հոն
գալին ետքը, քանզի չէ հաւանական թէ
այս անտանոցը այնչափ բազմութեամբ
գալով ժողովին սառնալեւան տակէն՝ ր-
նել զայն իրենց բնակարան: Ծովալքած
էին հոն մեծ սառնաղաղութիւն մը այլ և այլ
մասերէն, և կը տատանէին ամիսներով

առանց կարող ըլլալու փոխել իրենց տե-
ղը: Սառնալեւան շուրջը նաւարկեցինք
առանց անցք մը գտնելու: Կեցուցինք
նաւը, և կեցանք սառնալեւան բացը որ-
չափ ատեն որ կրնայինք, յուսալով թէ
սառույցը կը ճեղքուէր կամ կը բացուէր
կերպով մը, և կու տար մեզ պատահա-
կութեան անտանոցները բռնելու: Բայց չյա-
ջողեցաւ այս, և մենք ստիպուեցանք յա-
ւալ տանել մեր ճամբան»:

ՆԱՍԱԿՆԵՐ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԶԱՐԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ԳՊՐՈՏԱՅ ՄԷՋ

Աւետարանի ընթերցողներէն ոմանք
թերեւս լսած են Ամերիկայի Ֆլորիդայի
քաղաքին Ճեֆերսոն անուն հոգեւորդ
Թեմիկարն քով ձին վրայ: Աս դպրոցն է
Ամերիկայի բազմաթիւ դպրոցներէն
մին, ուր կ'ուսանին ամէն ձմեռ 600 ու-
սանողք, և միջին հաշուով ամէն դարուն
200 ուսանողք իրենց ընթացքն աւարտե-
լով կ'ընդունին իրենց արտօնագրերը:
Ուսանողաց մեծագոյն մասը կը բաղ-
կանայ Ամերիկացիներէ: Բայց եւրոպայի
այլ և այլ կողմերէն ևս շատեր շատ
կը գտնուին առ դպրոցը: Քանի մը տարի
է որ առ դպրոցին մէջ գտնուած են մի
կամ երկու Հայ ուսանողք, որ իրենց ըն-
թացքը յաջողութեամբ կատարելով դար-
ձած են Թուրքիոյ: Այս տարի Հայ ու-
սանող մի միայն էր, Պրն. Սամուէլ Շը-
մաւեան, Տիգրանակերտցի երիտասարդ
մը:
Պրն. Շմաւեանն ութ տարի Ամերիկա
բնակելով բաւական հմտութիւն ստացած
էր Անգլիերէն լեզուին, և այս առա-
ւելութիւնը մեծապէս նպաստեց անոր
աւելի զիւրութեամբ կատարելու իւր
ընթացքը:
Իրենց ուսման ընթացքը կատարող ու-
սանողաց արտօնագրերը բաշխելու
հանգիստը կատարուեցաւ այս տարի ամ-
սոյ, այն է, ապրիլի 2ին ըստ սովոր-
ութեան քաղաքի Ազատեմի օվ Միւլիք
անուն հոյակապ շէնքին մէջ, ուր կային
քանի մը հազար անձինք:
Հանգիստը կը բացուի համառօտ աղօ-
թիւք որուն կը յաջորդէ նաւագետութիւն
մը հաճելի եղանակներով: Ետոյ դպրո-
ցին նախագահը համառօտ ուղերձ մը ը-
նելով կու տայ իւրաքանչիւր ուսանողի
արտօնագրերը: Քանի մը ուրիշ եղանակ-
ներ երգուելէն ետքը, դպրոցին փոքի-
սորներէն մին ոտք կ'ըլլով յանուանի կը
կոչէ ուսանողները որ աւելի փոքր ցու-
ցած են, և արժանի եղած են միջանակ
ընդունելու, և ի դիմաց ուսուցչաց և
ի ներկայութեան հանդիսականաց, մի-
ջանակ առնողին յաջողութիւնը շնորհա-
ւորելով միջանակը կը մատուցանէ անոր:
Այս անգամ Պրն. Շմաւեանն ընդու-
նեցաւ ոսկիէ պատուանշան մը փրօք
Պարթիւնի վրայ իւր միջանակ իւր հաւա-
տարիւմ փութոյն:
Արդարեւ ուրախուի էր մեզ լսել Հա-
յոց անունը յիշուած այսպիսի հանդիսի
մը ժամանակ:
Հայ երիտասարդք օտար երկրներու
մէջ մինչեւ ցարդ բաւական համարաւ ըս-
տացած են, թէ արուեստից և թէ ուս-
մանց այլ և այլ ճիւղերու մէջ: Զմարիտ
է թէ Ամերիկա եղող Հայոց ամէնքը
յաջողութիւն գտած չեն. և տարբեր
խաւեր պատճառ կրնայ թերեւս համար-
ուիլ անոնց մեծագոյն մասին նեղվածակը:
Որովհետեւ դժբախտութեամբ հոս ե-
կող Հայոց շատերը, երբ Ամերիկա կը
հասնին, ընդհանրապէս բաւական գու-
մար մը չունին պատրաստ իրենց քով, կը

ստիպուին իրենց ապրուստն հոգալու
համար այլ եւ այլ միջոցներ ձեռք առ-
նուլ: Ոմանք կըլլան նշաւակ ձախողու-
թեանց, ինչպէս բնական է օտար երկր
մը գացողներուն: ուստի և բաւական
աշխատանք կրելէ ու երկար ժամանակ
կորսնցունելէ ետքը՝ կը գտնեն զիրենք
չեղեալ իրենց բուն նպատակէն:

Բայց վերջիլեալ անձին պատմութիւնը
կրնայ ցուցնել թէ, եթէ մէկը իւր ձեռ-
քբուն ապահովելով և անձին վստահե-
լով փութով աշխատի, կը յաջողի օր մը
հասնիլ իւր նպատակին:

Յ. Գ. Գ.
Ֆլորիդայի, Ապրիլ 10, 1885

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՔԱՅԼ ՄԸ ՅՈՎԱԿԻԳ

Իւր տարիէ մը ի վեր է որ գիւղիս
մէջ յոյժ հաճելի փոփոխութիւն մի տե-
ղի ունեցաւ, և զայս կը համարեմ իւր-
բեւ առաջին քայլ բարեկարգութեան
քառուղի դարձու մէջ: Սրճարանաց կամ
պանդակաց մէջ ոգելից ըմպելիք եւս վա-
ճառուելով՝ արեւելոց անհամեստ շող-
փաղկոթութիւնը, պաշտօն խաղերն և ճի-
ւաղային աղաղակը, նաեւ երբեմն աղա-
կիներն իտրտակելու քննադատ յանդի-
նութիւնը անհանգիստ կ'ընէին շուրջն ե-
ղողները, և մեծ նախադիմք էին թող
Ֆրիստոնակաւ սուրբ անուան, Ազգայ-
նութեան պատուոյն իսկ: Բայց այժմ
հանգարտութիւն և խաղաղութիւն կը
տիրէ այս մասին: Օրէնք մը կար որ ե-
կեղեցւոյ շուրջը, մինչեւ 40 կանգուն,
ոչ ոք կրնայ վաճառել գինի և օղի:
Գիւղիս թաղական տեսուչը տեսնելով
արեւելոցներու դառն և տաղալալի հե-
տեւանքներն իրեւ ի խոր քնի զարթ-
եան խորհելու թէ ինչո՞ւ այս օրէնք
ի գործ պիտի չդրուի: Եւ որովհետեւ
բոլոր սրճարանք եկեղեցւոյ մօտն էին,
յիշեալ տեսուչը իրենց վարչական բոլոր
զօրութեամբ հսկելով այդ պատուական
կանոնին վերահաստատութեանը, վեր-
ցան այն ամէն ըմպելիք, որը են «ծաղր
ընող և առանց պատճառի կուր և վեր-
քեր հանող» և միանգամայն «օժի պէս
խածնող ու քարբի պէս խայթող» քնա-
սակարգ:

Կը կասկածէի թէ գուցէ քիչ ժամա-
նակ կը տեսէ այս օրինապահութիւնն ըստ
սովորական ընթացից բազմաց որը չեն
տէր իւրեանց որոշման. սակայն տեսնե-
լով որ մնայուն եղաւ և յուսալով թէ
այսպէս պիտի մնայ հաստատուն, ուրա-
խութեամբ կ'աւելանայ առ համայն բարե-
սէրս, թէ այս ցանկալի բարեկարգու-
թիւն կատարուեցաւ առաջ. և ոչ թէ
նախորդ քայլ մի լինէր այս՝ յաջորդ
քայլերու յիշմոցս բազմաթիւ բարե-
կարգութեանց, կը լսեմ թէ Գործարկ-
չիկի և Պարտիզանի մէջ կիրակի օրերն
ամէն տեսակ վաճառաց պանդակը և
սրճարանք փակեալ են, և գաղափար
են առեւարտական գրադուհեք սուրբ օ-
րըն, որով մարդիկ Աստուծոյն պատ-
ուէրին ամենամեծ օրհնութիւններն կը
վայելին: Ի՜նչ գեղեցիկ նախաձեռն պիտի
ըլլար, եթէ գիւղիս բնակիչք եւս ջանա-
լին նոցա օրինակին հետեւել: Յայնժամ
երկրորդ մեծ քայլ մի եւս առած պիտի
ըլլային յայնպիսի բարեկարգութիւն որ
մեծապէս աշխուժէր ոչ միայն իրենց
հոգեւոր այլ մարմնաւոր իսկ բարեկա-
ւութեանը:

Ա. Ա. Ք. Ե. Ա. Ա. Ք. Ա. Ա. Ք. Ա. Ա. Ք.
յՕվաճաղ

Մարտի հրկիւղեց համար ստացած
ենք Պայուլը-Հաւալի պաշտօնաւոր եկող-
ներէ երկրորդ անգամ 120 դահկան,
և 25 յիշուի հրկիւղեց համար քառուղի
ոսկի Պար. Յ. Պետիկեանէ:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մայիս 21 ըստ Յուն. եւ յունիս 2 ըստ Լուս. 1885.

ՋՐԱՆՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Մեր նախորդ թերթին մէջ գրեցինք նկատմամբ կնոջ մը որ մեռաւ իբրեւ իր կատարած շան մը խաճուածէն: Այնուհետեւ մի քանի այլ կատարած շաներ տեսնուած են մեր փողոցներուն մէջ: Երկու վաճառականք խաճուեցան երկու շուներէ: Շանց մին սպաննուեցաւ, իսկ միւրը փախաւ յետ խաճուելու մի քանի այլ շուներէ: Վաճառականք տարուեցան մօտակայ գեղարան մը, ուր անոնց վէրքերը խորանուեցան ծծմիւս թթուումով: Ուրիշ կատարած շան մը սպաննուեցաւ ի Սամաթիայ: Ի Ֆէրի գիւղ շուն մը խաճաւ խառնուեցաւ խառնուեցաւ մը: Համազգի բժիշկ մը խնամեց զնա նոյն բերնով ծծելով վէրքերը եւ յետոյ խառնուեցաւ:

Այս գէպերը անտարակոյս պարտին բառական լինելը զարթոնցանք քաղաքային կառավարութիւնը որ միջոցներ ձեռք առնուաւ պաշտպանել մեր քաղաքացիները: Կ'ըսուի թէ մի քանի տեղեր ժողովուրդը յայտ չունենալով թէ իշխանութիւնք օգնութիւն պիտի բնեն, սկսած են թուեալորէ շուները, եւ այս կը բերէ ուրիշ վտանգ: Եթէ կենդանեաց զխալները փութով չվերցուն ժանտախտ յառաջ պիտի բերեն ջերմ եղանակին մէջ որ արդէն սկսած է:

Ջրախուսութիւնը (գոգարաւ) միշտ յառաջ կու գայ արտաքին կենդանայ մը խաճուածէն, ընդհանրապէս շան, թէ՛ ալ ցատ եղած են դէպքեր որ արտա յառաջ եկած է կատարի, գայլի, կառնուեցաւ խաճուածէն: Ընդհանուր գաղափար մը կայ թէ շուներ աւելի ենթակայ են կատարելու տաք եղանակին մէջ, եւ թէ երբ արտաքին բնաւ ջուր չեն խմեր: Այս գաղափարաց թէ մին թէ միւսն սխալ է: Շունը կը խմէ ազատապէս որպէս յատկութեան, իսկ արտաքին լինելը կը ցուցնէ այլ նշաններով, յորս են՝ մոտաւոր եւ անարեւելի հաշիւն, լորձոնքին մածեալ եւ կաշու լինելն, եւ կատարի գրգռութիւն որ մեծապէս կը զարմանայ ի տես այլ շանց:

Կատարած շուներէ խաճուեցանքն սակաւք միայն ջրախուսութիւն կ'ունենան: Երբեմն մէկը կը խաճուի հագուստին վրայէն որով լորձոնքը կը սրբուի կենդանայ տարրերէն, կամ թերեւս մարմնը այն տան ենթակայ չէ արտին:

Բոլոր բժիշկը կը համաձայնին թէ երբ ոմն խաճուած է, առաջին քայլերէն մին է խորանու վէրքը արծաթի բորակաւով (հէլէնէ Բալ) կամ գորտաւ թթուումով մը: Թուեալորէ մինչեւ արտին երեւան գալուն միջոցը մեծապէս փոփոխական է: Երբեմն միայն երկու շարժում, իսկ յաճախ 6 շարժումէն 5 աւելի, թէպէտ կ'ըսուի թէ եղած են դէպքեր յորս արտա 18 ամիս թաքուն մնայէ զինի երեւան ելած է: Այստեղ յատկանշին է ամենատարակալ տանջանք: Հիւանդը կը տանջուի ծարաւէ, իսկ երբ կը փորձէ կու տալ հեղուկ մը, հեղձման սաստիկ ցնցումներ կ'ունենայ, որք յաճախ յառաջ կու գան մինչեւ իսկ վաղուն ջրոյ ձայնէն: Յետ երկու կամ երեք աւերաց զարհուրելի տանջանք հիւանդը կը մեռնի:

Ամէն զգուշութիւն պարտ է ի գործ դրուել ժողովուրդը այսպիսի վտանգէ զերծ պահելու համար: Շանց կատարութեան դէպքեր պատահած են մօտերս ի վիշնմա, եւ այդ քաղքի բժշկական թերթի կ'ըսէ թէ լուսազայն է որ քաղքին 25,059 շուներն սպաննուին քան թէ մի քաղաքացի մեռնի ջրախուսութենէ: Ո՞վ կ'ըսէ Կ. պոլսոյ շուներուն թիւը: Այս փողոցի շուներն որ ոչ տէր ունին եւ ոչ բնակարան թուրքից եւ մի քանի արեւելեան երկրաց յառուի հաստատութիւնն մի են — խառաւ դարերու մնացորդ, զոր պատճառաւ իւրիք պատշաճ համարուած է պահել: Ամերիկայի եւ Եւրոպայի քաղաքացի մէջ՝ մեծաւ մասամբ՝ շուն մը եթէ երեւի փողոցը առանց վախնայի որ կը կրէ նորա տիրոջ անունը՝ ենթակայ է հրացանաւ սպաննուելու, եւ երբ վախ կայ շանց կատարութեան, եւ ոչ մի շուն թող կը արուի հանել փողոցը առանց ցուրտ կապի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒԵՐԵՐ

Գործարարութիւնը փառա Ստամբուլի կառավարիչ կարգուած է, եւ այն անուանուած յոյժ ընդունելի եղած է Ստամբուլի բնակչաց: Կղզւոյն ընդհանուր ժողովոյ անդամը շնորհակալութեան զիր մը ուղղեցին առ վեհ: Սուլթանն այն որոշման համար, որ, կ'ըսեն, յոյժ լաւ տպագրութիւնը բրած է բոլոր կղզւոյն մէջ, եւ զօրացուցած է բնակչաց հաւատարմի հպատակութեան զգացումները: Երկու որ տօնախմբութիւնն եղաւ կղզւոյն մէջ, եւ մեծ պատարասութիւններ կը կատարուէին ընդունելի նոր կառավարիչը: Գործարարութիւնը փառա նշանաւոր քաղաքացի է, եւ ժամանակ մը Արտաքին գործոց նախարարի պաշտօն վարեց: Նորա նախորդը, Բոսնիայի փառա, անմիջապէս վերադարձաւ ի Կ. պոլսի:

Կրեմէի կառավարչին, Ֆոթիոսի փառայի հրաժարականն եւս ընդունուած է, եւ կ'անկախութիւն թէ Սալամ փառա պիտի յաջորդէ նախ:

Ըստ մի թղթիցի Աթենական Արքեպիսկոպի, Յունաց մեծ խումբեր մեկնած են Թեսալոնիկէ միանալու Մակեդոնիոյ առաջակայ խումբերուն հետ: Թղթիցիցը կը հաւատարմէ թէ մինչեւ մայիս 18 առաւել քան 1,000 մարդիկ գացած են սկիւղ այն վառար գործը, եւ թէ գիւր չէր լինէր որ խումբ մը չխառնուի սահմանագիծէն մինչ Յունական իշխանութիւնը կը նշեն: Այս ցոյցեր կը միանան Պուլար առաջակալ խումբոց հետ եւ կը կողմնակից թուրք զիւղեր եւ անհատներ, մինչ թուրք առաջակայ խումբեր ընդ հրամանաւ Ռոսիոյ վէճ կոչեցնելու մը, կը կողմնակից գրիտատնեայ: Թուրք առաջակց մեծաւ մասամբ Ալպանիոյ ստիկանութեան գաղափար վերադարձնէ: Սոքա աւելի շահաւոր կը գտնեն կողմնակի ժողովուրդը քան պաշտպանել զանոնք: Յորչափ այս լինի իրողութիւնը նոքա պիտի շարունակեն կողմնակի: Միակ դարձան այս է որ օրինաց զօրի բազմակի անողորմապէս գործէ, եւ որչափ յազարի, այնչափ դժուարագոյն պիտի լինի իւր գործը: Ըստ Յունական թերթիցի Կ. պոլսոյ, Մակեդոնիոյ Գառնիոյ քաղաքը պաշարուած է 500 անձէ բաղկացեալ Պուլար առաջակալութեան մը, որք կը սպաննան լեռը տանիլ Երիտասարդ եւ տեղայն բոլոր երեւելիները: Բնակիչք կազմակերպու են վտան պաշտպանութեան եւ դէտեր դրուած են քաղաքը տանող բոլոր ճանապարհաց վրայ:

Ըստ Թաթլի բնորձ. Ասիոյ փառա, նախարար Արտաքին գործոց, ծանուցագիր մը ուղղած է օտար տէրութեանց ներկայացուցչաց, յորում կը գտնուան վտան ընթացից Մ. Ղէննապոլի, Փիլիպպի Եւրոպական զեւանդան, որոյ անխուհիւ վարման մեծաւ մասամբ կը վերագրուի ամօթի տալի խառնութիւնն ընդ մէջ Յունաց եւ Պուլարաց: Սոյն երկու աղբոյց մէջ եղած թշնամական զգացումը գիտնալով հանդերձ Մ. Ղէննապոլի փոխանակ ջանալու հանդարտեցնել զՅոյնս ուղեց եւս առաւել զգուշ եղաց զայն ընթացքով:

Նախորդ կիրակին Գուլ-Գալուի Մայր Եկեղեցին ժողոված Ազգայնոց մէջ մի քանի հարիւր գաւառացի գտնուելով՝ պաշտաման միջոցին երբ անուանց յիշատակութիւն կ'ըլլար, սոքա միաձայն աղաղակ լարման գոչելով (Էլիֆիսմոնայ կաթոլիկութեան յիշատակութիւնը չենք ուղեր, անկցին Սինոդականք եւ համախոհք): Աստի այն աստիճան շփոթութիւն յառաջ եկաւ որ ոտիկանութեան միջամտութեան կ'իմուեցաւ, սակայն Պատր. Փափանորդ Հայրն հասնելով հանդարտեցուց խռովութիւնը: Ամեն Պատրիարք Հօր հրամանաւ քննութիւն կը կատարուի գտնել այն յուզման առաջնորդներն: Յոյժ պարտաւելի է անշուշտ հանրային գաղափարի այս ձեւով արտայայտութիւնն ի Սրբաբանի, որ ունեցած է բազում նախընթացներ Ազգային խնդրոց արդի պատմութեան մէջ: Անտարակոյս սորա պատճառն այս է որ ժողովուրդն չէ ըմբռնած թէ ճիշդ ինչ նշանակութիւն եւ նպատակ ունի անուանց այն յիշատակութիւնը:

Կ. պոլսոյ ստիկանութիւնը փայլուն յաջողութիւն մը արձանագրեց իւր յիշատակարանին մէջ: Մի քանի շարժաթ

առաջ գրեցինք նկատմամբ Ատէմ պէյի տան հրկիզման վտան զի չէր ուզած վերահարել 500 ոսկին զոր շարագործք ոմանք պահանջած էին, նաեւ թէ բազում նամակք դրկուած էին մեր հարուստ քաղաքացւոց սպաննուելու ընդմիջ: Եթէ անոնց վրայ, եթէ այս ինչ տեղ եւ ժամանակ որոշեալ գուժար մը չյանձնէին: Ի մէջ այլոց Ազգայնոց՝ որդի նախկին Նաֆթալիայի ստացած էր նամակ մը որ կը պահանջէր 150 ոսկի: Ազգայնոց իմաց տուաւ ստիկանութեան, իսկ միանգամայն որոշեց վճարել պահանջուած գումարը զի մի գուցէ Ատէմ պէյի բախտին հանդիպի:

Քաղքիս ոտիկանութեան պաշտօնակարներէն Ջոր. Հասան փառա գիտնալով թէ Ազգայնոց նամակին պատասխանը որ ատեն պիտի տար, զրկեց մի քանի ոտիկաններ ծաղեալ իւր ձկնորսք, որ մօտակայ ծովէն գրադին: Նամակը որոշեալ տեղը ձգուեցին իւր երկու ծամ վերջը, մինչ ձկնորս ձնեացեալք իւրեանց ուղևորներով կը զրադէին, մարդ մը շտապաւ անցաւ քաղաքանց վրայէն եւ գնաց դէպ ի տեղն ուր պահուած էր նամակն: Ոտիկանք իսկոյն հասան մարդուն վրայ որ թէպէտ հանց իւր ատըրձանակը բայց չըրցաւ փախչիլ: Յետոյ լիովն յայտնեց իւր ընկերաց անուններն: Խմբին գլուխն է Ալի անուն Պարսիկ մը, որ ձերբակալուեցաւ երբ կը ծխէր զիւր շաքիլ: Միւս անդամք Թուրքեր եւ Պարսիկներ են, յորոց ոմանք արդէն ձերբակալուած են: Ալի խոստովանած է թէ ինք կրակ ձգեց Ատէմ պէյի տունը, եւ զրկեց սպաննուելաց նամակներ:

ՍՐԵՍՏԱԲԵՐ ԼՈՒԵՐԵՐ

Պաթի Էնթէֆէն լրագրաց դէպքին վախճանը եղաւ խոնարհեցումն Նուպար փառայի կառավարութեան: Չայս արգելաւ ի համար նա զրկեց իւր փեսան, Տիգրան փառա, ի Փարիզ բնակուցիլ Գաղիական կառավարութեան հետ վտան պատրաստութեան եղբարտուի տպագրական նոր օրինաց, որով Եգիպտական կառավարութիւնը կարեւոր դադարեցնել թերթերն որ կը խմբարարուին ի ձեռն օտարաց, առանց իրաւունք տալու խմբարարք զիմէ իւրեանց ընդ կառավարութեան պաշտպանութեան: Տիգրան փառայի պաշտօնը անշուշտ եղաւ, եւ Պաթի Էնթէֆէն վերսկաւ հրատարակուել մայիս 20ին, միայն այս կէտին վրայ վերջում շահուած ըլլալով որ թերթին խմբարարը կը խոստանայ գործածել աւելի չափաւոր լեզու, եւ զգուշանալ քննադատելէ Անգլիական վարչութիւնը:

Եգիպտական կառավարութիւնը ուրիշ բաղադրում մը եւս կրած է: Խորին մի հրովարտակն ապրիլ 12ին կը տնօրինէր զեղեղն 5 առ հարիւր եգիպտական պարտուց կարծեմբուն վճարումէն: Այսինքն երբ բաժնետէրք շահը կ'ընդունէին, հարիւրին 5ը պիտի գեղջէր իւր տուրք զոր կառավարութիւնը կը զնէր բաժնետէրք վրայ, ճիշդ ինչպէս կը զնէ երկրագործաց կամ պետութեան ժողովրդոց որ եւ ինչ գասուն վրայ: Խորին այն հրովարտակն դէմ բողբեցին Գաղիա, Գերմանիա, Ռուսիա եւ Աւստրիա, եւ հրովարտակը ջնջուած է: Բողբեցին հիմն այս էր թէ տէրութիւնը դեռ չեն վաւերացուցած երմտական յանձնարարին յանձնարարութիւնները, որոց մին է զինք կործնեմբուն վրայ այն հինգ առ հարիւր տուրք:

Ռուս-Պարսկական սահմանադրիւց զման խնդրաց մէջ Պարսկաստան հաւանած է զմայն զոր պատարտեց Ռուսական յանձնարարումը, եւ կը յաւանդուի թէ գործը պիտի լրանայ Յունիս ամաց մէջ:

Լոնտոնէ հասած հեռագիր մը կը բերէ փոքր լուր մը զոր քաղաք է Տէրէ Նէ-Նէ որ կ'ստանոթնի նախարարութեան կողմէն կը խօսի: Ըստ սոյն թերթի՝ Լորա Բողբեցին որ անդամ է նախարարութեան, եւ կը գտնուի այժմ ի Պերսի, միայն իւր անձնական գործը համար չէ գացած հոն, որպէս ծանուցուեցաւ ի սկզբան: Անգլիական կառավարութիւնը ըմբռնելով թէ անկարելի է ունենալ միայն համաձայնութիւն Գաղիոյ կամ Ռուսիոյ հետ, յանձնարարած է Լորա Բողբեցին ներկայել ծրագիր մը Պիզնար իշխանին՝ վտան գաշնակցութեան ընդ մէջ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ: Անշուշտ այսպիսի դաշնակցութիւն մը բնական է եւ փափաքեալ:

Ի, եւ Պիզնար իշխան հաւանականապէս պատրաստ պիտի ըլլայ զայն կնքել, միայն թէ զգուշ պիտի ըլլայ որ դաշնակցութեան պայմանաց մէջ Գերմանիոյ շահերն ուշագրութենէ չվերախնդրեն:

Գաղիոյ Հանրապետութեան նախագահ Մ. Կրէվիլի մի հրովարտակն դարձեալ կը վերադարձնէ վրանթէն, փառիւղի ամենէն հոգաւոր շէնքերէն մին, նոյն գործածութեան որոյ յատկացուցած էր զայն 1791ի Ազգ. Ժողովը: Այսինքն այն պիտի գործածուի իւր դադարան Գաղիոյ հոգաւոր անձանց, եւ այսպէս համապատասխանէ Ուէսթմինսթըրի Արքեպիսկոպի պիտի ամփոփուի հոն: Բազում տարիներէ ի վեր այս շէնքը կը գործածուէր իւր եկեղեցի, եւ կայ ելի էր որ շարունակէր աղբիւր ծառայել: Ժողովը, միայն թէ Փարիզի Արքեպիսկոպոսը մերժեց թող տալ որ վիզիթը Հիւսիսի մարմինը թաղուի Կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ: Ծեռակն ի խոստովանեց իւր կողմին մէջ խնդրած է թաղուել առանց քահանայի եւ հրապարակային աղօթից, թէպէտ կը յայտնէ իւր հաւատարմ յիշատեւած, եւ կը խնդրէ «աղօթք մը ամէն հոգիէ»:

Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ նախարարութեան մէջ անհամաձայնութիւն կայ նկատմամբ Իրլանդական խնդրոց: Ի նկատի առնելով խռովութիւններն Իրլանդացի, Անգլիոյ խորհրդարանը որոշեց օրէնք մը որ ձանթէ թէ «Ուրի օրէնք» անուամբ, եւ կու տայ մասնաւոր արտօնութիւններ Իրլանդացի ոտիկանութեան: Օրէնքը սահմանուեցաւ որոշ ժամանակի համար, կը կարծենք իւր երկու տարի, եւ այդ միջոցը այժմ լրանալու վրայ է: Նախարարութեան մէջ ծագած խնդիրը սոյն օրէնքին նորոգման նկատմամբ է: Կ'ըսուի թէ նախարարութեան երեք անդամք կը հակառակին օրէնքին նորոգման, նաեւ կը փափաքին որ տեղական ինքնավարութիւն արուի Իրլանդացի վարկէներէ գործերն: Կ'ըսուի նաեւ թէ սոյն երեք անդամք մասուցած են իւրեանց հրաժարական, իսկ կը խոստանան որ պիտի մնան ի պաշտօնի, հաւանելով որ Ուրի Օրէնքն շարունակուի տարի մը եւս, եւ ընդհանուր Իրլանդական խնդիրը թողուի նորոգման նոր խորհրդարանի որ պիտի ընտրուի յառաջիկայ աշուն:

Մայիս 24 կիրակի օրն տօնախմբուեցաւ ի Փարիզ ի յիշատակ վերջին աւերաց Հասարակորգութեան: Հասարակորգը մեծ խումբերով ժողովեցան քաղաքին գերեզմանատանց մէջ եւ բաղնիք մը տեղի ունեցաւ ընդ մէջ նոցա եւ ոտիկանութեան, յորում մի քանի անձինք սպաննուեցան եւ այդ վիրաւորութեան:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒԵՐԵՐ

Ըստ Տէյլ Նէ-Նէ լրագրաց, Ռուսիոյ ընդունած է Անգլիոյ առաջարկութիւններն նկատմամբ Ռուս-Աֆղան սահմանագլուխ, եւ Ռուսի խնդիրը կարգադրուած է: Չուլիֆիգար եւ Մարուշաք կը մնան ի ձեռս Էմիրին: Մ. Լէստաւ, Ռուսական գործակալարան խիստ ճամբայ պիտի ելնէ միանալ ընդ գնդապետ Բիճուէի, որ է պետ Իրլանդական յանձնարարութիւն:

Ջոր. Լըմուրն, նախկին պետ նոյն յանձնարարին, հասաւ ի Կ. պոլսի կիրակի մայիս 31, յուղեւորութեան ի Լոնտոն:

Միջազգային լրագրարահական Յանձնարարութիւնը որ դադարուեցաւ ի Հուլիս մայիս 21ին, եւ որոյ կը մասնակցին 25 կառավարութիւնք, Օսմանեան ներկայացուցիչն ըլլալով Մ. Տըք. Չոքրոս փառա, որպէս է ընդգէյ՝ հակառակութեան Անգլիոյ ներկայացուցչին՝ որ վարակեալ նաւահանգիստներէ եկող բոլոր նաւեր թշնամական քննութեան ենթակա պիտի լինեն:

ՍՏԱԿԻԳԻՆԵՐԸ

Մայիս 20/1. 1885			
Գրն. (միայնայ) 48. 1 Բուս. երկ. բաժին 44.			
ԳՐԱՄ. Օսմ. իրան 100է			
Մեքսիկէ	108. 2	Բուսիոյ ըր	90. 3
Գալիսի	108. 2	Նաբոլեոն	87. 30
Մեքսիկէ	98. 20	Բրիտի	54. 15
Արքիթ	402. 25	Արքիթ	140. 20
Արքիթ	102. 33	Մանք քղաքաւ	8. 90

Ամերիկայի միտնարաց ընկերութեան կողմէն նախագիր ձ. Բ. Կրից

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՏԱՏԱՆԵԱՆ (ԱՐԱՄԵԱՆ)
Չափազանց, Յակոբեան խան, 13